

dyrektor naczelny
WOJCIECH SKUPIEŃSKI

dyrektor artystyczny
KAZIMIERZ KOWALSKI

Gaetano Donizetti

*Lucja
z Lammermooru*

(Lucia di Lammermoor)

Cyfrowe Muzeum Teatru Wielkiego w Łodzi

opera w trzech aktach,
wg *NARZECZONEJ Z LAMMERMOORU* Waltera Scotta

prapremiera - 26 września 1835 roku, Neapol
premiera w Teatrze Wielkim w Łodzi - 8 marca 1997 roku
wznowienie - 18 marca 2006 roku

Przedstawienie w oryginalnej wersji językowej z napisami w języku polskim.

Janusz Janyst

OD RADOŚCI DO OBŁĄKANIA czyli Donizetti i jego "Łucja..."

Gaetano Donizetti, twórca siedemdziesięciu oper i wielu innych kompozycji, był jednym z luminarzy muzyki włoskiej w pierwszej połowie XIX wieku. Wraz ze starszym od siebie o kilka lat Gioacchino Rossinim oraz nieco młodszym Vincenzo Bellinim tworzył "wielką trójkę" kompozytorów wyspecjalizowanych w tej właśnie, szczególnej dziedzinie, o której - w czasach nam już bliższych - Romain Rolland napisał, że "jest, być może, najoryginalniejszym tworem współczesnej cywilizacji".

(-) O Donizettim pisano dobrze i źle, choć częściej dobrze. W każdym razie odnotować można, że ceniony skądinąd autor, Bronisław Horowicz, w książce pt. "Teatr operowy" "przejechał się" po Donizettim mocno, stwierdzając m.in. że w jego operach "arie najeżone są wokalizami przy każdej okazji i bez żadnej okazji. Muzykę tę da się porównać do kogoś obwieszzonego od góry do dołu wątpliwej jakości świecidełkami". Sic!

Ale już Rene Leibowitz w "Historii opery" konstatuje: "Donizettiemu zawdzięczamy pewną liczbę arcydzieł, które na swoim polu stanowią punkty szczytowe. Wkład kompozytora do włoskiej opery romantycznej jest trwały i głęboki, a "Łucja z Lammermooru" może być uważana za jedną z najświetniejszych oper tamtych czasów".

(-) Gaetano Donizetti urodził się w 1797 roku w Bergamo. Wcześniej ujawnił uzdolnienia muzyczne, zarówno wokalne, jak i kompozytorskie. Przez miejscowego pedagoga Johanna Simona Mayra został zaprotegowany do renomowanego Liceo Filarmonico w Bolonii. Tam, pod kierunkiem Padre Stanislao Mattei, skomponował m.in. pierwsze opery, pozostające pod silnym wpływem Rossiniego. Potem już, jako znany i ceniony twórca, także dyrygent, korepetytor i reżyser operowy, przemieszczał się z miasta do miasta w zależności od tego, gdzie akurat wystawiana jego kolejne dzieła sceniczne.

(-) Gdy "Łucja..." powstawała w 1835 roku dla neapolitańskiego Teatra San Carlo (libretto opracował Salvatore Cammarano wg popularnej powieści Waltera Scotta "Naręczona z Lammermooru"), autor muzyki znajdował się u szczytu życiowej kariery.

(-) Główny do tej pory koryfeusz operowy i autorytet, Gioacchino Rossini, obwieścił światu, że po swym "Wilhelmie Tellu" definitywnie zrywa z komponowaniem oper i ustępuje miejsce najwybitniejszemu twórcy tego gatunku - Gaetano Donizettiemu. Trzeci natomiast z "wielkiej trójki", Vincenzo Bellini - notabene zawsze o cudze sukcesy zazdrosny - zmarł w 1835 roku. Na "oczyszczonym" w ten sposób z konkurencji placu boju pozostał przyszły autor "Don Pasquale" jako najważniejszy kreator włoskiego, a co za tym idzie - europejskiego teatru muzycznego.

(-) Spod pióra Donizettiego wychodzą jego najdojrzałe opery. Są to, poza już wzmiankowanymi: "Napój miłosny", "Lukrecja Borgia", "Córka pułku", "Faworyta", "Linda z Chamonix".

W dziełach tych kształtują się najbardziej charakterystyczne cechy kompozytorskiego stylu mistrza z Bergamo, że wspomnimy o integrowaniu w melodyce - będącej zawsze zasadniczym środkiem wyrazowym - elementów koloraturowych, kantylenowych i "popolaresco" oraz powierzaniu jej wirtuozowskich zadań wokalnych (a więc belcanto). (-) W narracji muzycznej elementy komiczne często łączą się z tragicznymi. Zacieśnia się związek pomiędzy muzyką a dramatem oraz pogłębia psychologiczna charakterystyka postaci, wynikająca z doskonałego wyczucia dramaturgii.

(-) Powiada się, że Donizetti, jak mało kto, rozumiał ludzki dramat i ludzkie cierpienie. Śmierć kolejnych dzieci a potem ukochanej żony odcisnęła niezatarte piętno na jego osobowości. Swobodną, okrutną puentą życiorysu stała się choroba psychiczna i umieszczenie go, wbrew jego woli, w zakładzie dla obłąkanych (zmarł, po przewiezieniu go do rodzinnego Bergamo w 1848r.).

Lecz przecież w życiu tego kompozytora nie brakowało także radości a nawet uciech. Można by wręcz spekulować na temat współzależności prywatnych przeżyć twórcy i charakteru jego artystycznych utworów, na temat wzajemnych relacji losu i dzieła. Bo też - jak zaznaczyliśmy poprzednio - dorobek Donizettiego nie jest pod względem zasadniczej treści wyrazowej jednoznaczny, lecz wyraźnie dwiwartościowy.

Janusz Janyst

(przedruk fragmentów z programu
Teatru Wielkiego w Łodzi, 1997)

obsada

Lord Henryk Ashton
WIESŁAW BEDNAREK
ZENON KOWALSKI
PRZEMYSŁAW REZNER

Łucja, jego siostra
KATARZYNA NOWAK-STAŃCZYK
JOANNA WOŚ

Sir Edgar Ravenswood
IRENEUSZ JAKUBOWSKI
DARIUSZ PIETRZYKOWSKI

Lord Artur Bucklaw
TOMASZ JEDZ
KRZYSZTOF MARCINIAK

Rajmund Bidebent
PIOTR MICIŃSKI
RAFAŁ PIKAŁA

Alicja, powiernica Łucji
BERNADETTA GRABIAS
ALICJA PANEK

Norman
MARCIN CIECHOWICZ

CHÓR I ORKIESTRA
TEATRU WIELKIEGO W ŁODZI

dyrygent
PIOTR WUJTEWICZ

realizatorzy

kierownictwo muzyczne
PIOTR WUJTEWICZ

inscenizacja
ROMAN KORDZIŃSKI

reżyseria wznowienia
MARIA SZCZUCKA
WALDEMAR STAŃCZUK

scenografia
JÓZEF NAPIÓRKOWSKI

kierownictwo chóru
MAREK JASZCZAK

światło
JERZY STACHOWIAK

STRESZCZENIE LIBRETTA

Akt I

Scena pierwsza

Między rodami Ashtonów i Ravenswoodów od wieków panuje niezgoda. Początek waśni dało zagrabienie przez Ashtonów dóbr sąsiadów. Obecnie majątek Ashtonów podupadł, ród utracił znaczenie i lord Henryk jedyny ratunek widzi w małżeństwie swojej siostry z bogatym i mającym wpływ u króla lordem Arturem Bucklawem. Łucja jednak kocha - z wzajemnością - dziedzica Ravenswoodu Edgara. Gdy lord Ashton dowiaduje się o tym od swego zaufanego Normana postanawia stanąć na przeszkodzie związkowi tych dwojga.

Scena druga

Łucja oczekuje w ogrodzie Edgara, opowiada swojej przyjaciółce Alicji o narodzinach swej miłości w miejscu, gdzie przed laty wydarzyła się tragedia. Nadchodzi Edgar i żegna się z ukochaną, jako że z powodów politycznych musi opuścić kraj. Oświadcza też, że w imię miłości do niej gotów jest pogodzić się z bratem i wybaczyć krzywdy Ravenswoodów. Młodzi przysięgają sobie dożywotnią miłość.

Akt II

Łucja nie akceptuje projektów brata i odrzuca rękę lorda Artura. Wówczas Henryk pokazuje jej sfałszowane przez Normana listy, z których wynika, że Edgar nie dochował jej wierności. Zrozpaczona Łucja zgadza się na małżeństwo z lordem Bucklaw. Kontrakt ślubny zostaje więc podpisany i wówczas zjawia się Edgar. Przekonany o zdradzie ukochanej przeklina ją i zrywa zaręczyny.

Akt III

Scena pierwsza

Edgar wyzywa lorda Henryka na pojedynek, podejrzewając go o podstęp.

Scena druga

W sali zamku Lammermoor liczni goście, przybyli na ślub Łucji i Artura, wysłuchują tragicznych wieści. Kapelan Rajmund oznajmia, iż podczas nocy poślubnej Łucja zabiła swojego męża. Po chwili obłąkana panna młoda pojawia się wśród gości, nikogo nie widząc przechodzi przez komnatę, rozmawiając z nieobecny Edgarem.

Scena trzecia

Na cmentarzu w Ravenswood Edgar opłakuje swoją miłość.

Nagle słyszy żałobny dźwięk dzwonu. Od przechodzących ludzi dowiaduje się o obłąkaniu Łucji. Po chwili Rajmund przynosi wiadomość, że Łucja nie żyje. Zrozpaczony Edgar w nadziei połączenia się z ukochaną popełnia samobójstwo.

patronat medialny

TVP 3

A.S.

